

UMC UNIVERSITY
Medical Center
Нұрлы • Білімділік • Денсаулық

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
НЕЙРОХИРУРГИИ

Санкт-Петербургский
государственный химико-
фармацевтический университет

КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ

Фармация факультетінің 20-жылдығына арналған
«ЗАМАНАУИ ФАРМАЦИЯ: БІЛІМ БЕРУДЕГІ ЖАҢА
ТӘСІЛДЕР ЖӘНЕ ӨЗЕКТІ ЗЕРТТЕУЛЕР» атты
II Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясы

МАТЕРИАЛЫ КОНФЕРЕНЦИИ

II Международной научно-практической конференции
«СОВРЕМЕННАЯ ФАРМАЦИЯ: НОВЫЕ ПОДХОДЫ
В ОБРАЗОВАНИИ И АКТУАЛЬНЫЕ
ИССЛЕДОВАНИЯ», приуроченной к 20-летию
факультета Фармации

CONFERENCE MATERIALS

The II International Scientific and Practical Conference
«MODERN PHARMACY: NEW APPROACHES
IN EDUCATION AND CURRENT RESEARCH»
dedicated to the 20th anniversary of the faculty of Pharmacy

5 мамыр 2022 жыл
Нұр-Сұлтан қаласы

УДК 615.1:378.1
ББК 52.82:74.48я43
М29

II Международная научно-практическая конференция «Современная фармация: новые подходы в образовании и актуальные исследования», приуроченная к 20-летию факультета фармации

М29 II Международная научно-практическая конференция «Современная фармация: новые подходы в образовании и актуальные исследования», приуроченная к 20-летию факультета фармации = Фармация факультетінің 20-жылдығына арналған «Заманауи фармация: білім берудегі жаңа тәсілдер және өзекті зерттеулер» атты II халықаралық ғылыми-практикалық конференция = The II International Scientific and Practical Conference «Modern pharmacy: new approaches in education and current research» dedicated to the 20th anniversary of the Faculty of Pharmacy: материалы международной конференции (5 мая 2022 г.). – г. Нур-Султан: НАО «МУА», 2022. – 401 с.

ISBN 978-601-244-379-0

В материалы конференции включены доклады, тезисы и статьи по актуальным вопросам исследований и образования в области фармации и междисциплинарных медико-биологических наук. В работах затронуты вопросы фармацевтического образования, управления и экономики фармацевтической деятельности, фармакологии, фармакогнозии, клинической фармации, судебной и клинической токсикологии. Представлены результаты обзоров и оригинальных исследований по разработке новых лекарственных препаратов природного и синтетического происхождения, а также технологии их изготовления, оценки биодоступности и стандартизации. Издание предназначено для научных сотрудников, практикующих специалистов, студентов, а также преподавателей, реализующих программы среднего и высшего фармацевтического образования.

Редакционная коллегия:

В.В. Койков, Г.Т.Тулешова, А.Б. Шукирбекова А.М.Утегенова, Т.А. Арыстанова, Ж.М. Арыстанов, А.Атимтайкызы, Ш.Л. Ахелова, Р.М. Искакова, А.М. Омари, А.О.Айымбетова, А.Е. Хамметова, А.М. Исенбаева, Н.С.Махмуд, А.А. Газизова, Г. М. Жалбирова, Б.Ж. Даулетова, Ж.А.Айткужина, Н.Х.Садыков.

ISBN 978-601-244-379-0

УДК 615.1:378.1
ББК 52.82:74.48я43

**CORYDALIS ШӨПТЕСІН ӨСІМДІКТЕРІНІҢ ТҰҚЫМДАСТАРЫ
ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ МЕДИЦИНАДА ҚОЛДАНЫЛУЫ**

**Әбілқасымова Ә.М., Датхаев У. М., Сатмбекова Д. К.,
Алемсейтова Ж. К., Қансейіт Б.Д.**

*Датхаев У. М. фарм. ғ. д., профессор С. Ж. Асфендияров атындағы ҚазҰМУ
Сатмбекова Д. К. PhD, доцент м. а.,
Іргелі медицина кафедрасы, Әл – Фараби атындағы ҚазҰУ
Алемсейтова Ж. К. «Тарбағатай» мемлекеттік ұлттық табиғи паркінің ғылым,
ақпарат және экологиялық мониторинг бөлімінің басшысы
Алматы қ.*

Зерттеудің өзектілігі: Қазақстанның фармацевтика өнеркәсібін дамытудың негізгі бағыттарының бірі – қауіпсіз және ағзаға емдік әсері бар, сонымен қатар халық үшін қолжетімді фитопрепараттар жасау болып табылады. Қазақстан Республикасының

шетелдік дәрілік заттарға тәуелділігін жүйелі түрде азайту мақсатында отандық өсімдік шикізатын тиімді пайдалану негізінде, дәрілік препараттар шығару өзекті мәселе болып табылады. Бұл мәселерді ұтымды шешу үшін дәрілік өсімдіктердің аз зерттелген түрлерін жан – жақты және толық көлемде зерттеу қажет.

Кілтті сөздер: *Corydalis*, айдаршөп, дәрілік өсімдік, алкалоид.

Зерттеудің мақсаты: Отандық фитопрепараттарды өндіру мақсатында *Corydalis* шөптесін өсімдігінің түрлеріне зерттеу жүргізу.

Corydalis* (Айдаршөп) - *Fumariaceae туысына жататын көпжылдық немесе біржылдық шөптесін өсімдік. Жапырақтары екі рет немесе үш рет кесілген, ашық жасыл, нәзік болып келеді. Жер бөлігінің биіктігі 40 см - ге жететін тік бұтақсыз сабақпен бейнеленген, гүлдерінің түсі сары, қызғылт - күлгін, көк - күлгін, көкшіл түсті болады. Маусым - шілде айларында гүлдеп, тамызда жеміс беретін шөптесін өсімдік. *Corydalis* өзінің ғылыми атауын 18 ғасырдағы швед ботанигі Карл Линнейден алды. Ол «қарақұйрық маңдайшасы» деп аударылады. Гүлінің кішкентай маңдайшаға ұқсайтын қызықты пішініне байланысты осылай аталды.

Таралуы: Жетісу аймақтарында, Батыс және шығыс Сібірде, Орта Азия жерлерінде кең таралған. Ол ашық жапырақты ормандарда, бұталар арасында, төбелерде, беткейлерде өседі және 585-ке жуық түрі кездеседі.

Химиялық құрамы: ақпараттық - патенттік зерттеулер бойынша, *Corydalis* өсімдігінің құрамында алкалоидтар, фитонидтер, дубильді заттар және кумариндер анықталған. Зерттелген барлық дерлік өкілдерінің құрамында бульбокапнин, корикавамин, коритуберин, коридин, изокоридин, корикавидин, корибульбин, изокорибульбин, коридалин, протопин, копизин, канадин, корипальмин, пальматин, корикавин алкалоидтары бар.

Халық медицинасында қолданылуы: тұндырма ретінде *Corydalis* - тің жерасты бөліктері ұйықтататын, седативті зат ретінде, сонымен қатар аяқ - қолдардың дірілдеуі, гипертония, психикалық аурулар кезінде қолданылады. Өсімдіктің жоғарғы бөлігі яғни, жер үсті бөлігінен қайнатпа дайындау арқылы көгеру, экзема және ірінді жаралар үшін қолданылады. Түйнектерінің қайнатпасы антигельминттік, асқазан, ішек, бауыр циррозы ауруларында, гиперкинез кезінде қолданылады.

Қорытынды. Бүгінгі таңда фармацевтика саласында өсімдік шикізатының тиімділігі мен пайдасы жоғарғы деңгейде бағаланады. Табиғи өнімдерден дайындалатын дәрілік заттарды қолданатын тұтынушылар саны қарқынды түрде өсуде. Дәрілік өсімдік *Corydalis* - бұл Қазақстанның аз зерттелген өсімдіктерінің бірі болып табылады, ал шет мемлекеттерде *Corydalis* түрлері бойынша белсенді зерттеулер жүргізіліп, олардың негізінде әртүрлі дәрі - дәрмектер әзірленуде. Сондықтан *Corydalis* дәрілік өсімдік шикізаты ретінде өндіріске енгізілуі маңызды.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Н.Мазнев/Высокоэффективные лекарственные растения. Большая энциклопедия/Москва, 2012 г.
2. Тураева Н.И., Кароматов И.Д./Малоизвестные лекарственные растения Хохлатка Ледебура и Хохлатка Севецова / Электронный научный журнал «Биология и интегративная медицина» №3–март (20) 2018
3. Грудзинская Л.М., Гемеджиева Н.Г., Нелина Н.В., Каржаубекова Ж.Ж./ Аннотированный список лекарственных растений Казахстана/Том 20, Алматы, 2014